

ECHTE BLAUWE PLEKKEN

Voor Ivo van Hove en zijn Toneelgroep Amsterdam schreef Charles Mee, na *True Love, Perfect Wedding*. 'Ik liep al lang rond met een plan voor een *lovestory*.' Een liefdesgeschiedenis in een nieuwe, open wereld, die ook griezelig is.

Door KARIN VERAART

(Een zomerhuis met vele kamers)

Meridee:

O! Dit is de perfecte plek om te trouwen.

Tessa:

Als je dan toch moet trouwen, al snap ik überhaupt niet waarom mensen dat nog doen. Vanwege wat?

Meridee:

Vanwege de liefde, Tessa: liefde.

Charles Mee: 'Ik zag het voor me. Een mooi zomerhuis op Martha's Vineyard, zo iets. Ivo wilde graag een stuk over een huwelijk en ik dacht: perfect! Nu kan ik iets schrijven voor dit gezelschap van wie de meesten zó cynisch zijn wanneer het gaat om liefde, romantiek, het huwelijk. Hier ligt een mogelijkheid voor een prachtige ontmoeting tussen ouderwetse romantiek en moderne scepsis. Bovendien: na het duistere *True Love* leek het me leuk iets lichters te schrijven.'

Perfect Wedding dus, Toneelgroep Amsterdam zit er middenin. Een toneelstuk waaraan bijna alle acteurs meedoen: twintig spelers. Het is het sluitstuk van Ivo van Hoves huwelijksyclus. En het is inderdaad een heel ander verhaal dan *True Love*, waarmee regisseur Van Hove auteur Charles L. Mee (1938, Evanston, Illinois) introduceerde in Nederland, tijdens het Holland Festival van 2001.

Mee is over uit New York om de acteurs een hand te schudden, iets van een repetitie bij te wonen. 'Kort. Toneelschrijvers die de mooiste opvoeringen krijgen, zijn dode toneelschrijvers; die kunnen zich nergens mee bemoeien.' Hij wil niemand voor de voeten lopen. Maar hij komt terug naar Amsterdam

voor de première, 4 december.

De groep is veranderd van samenstelling sinds Van Hove Mee verzocht om een huwelijksstuk, speciaal voor TA; door allerlei omstandigheden doen ze het later dan gepland, en opmerkelijk genoeg is het stuk inmiddels al gespeeld door een gezelschap uit Los Angeles. Best aardig, maar wat Mee betreft: hij schreef het met Van Hove c.s. voor ogen. Want hun *True Love* behoort tot een van zijn mooiste ervaringen.

Fysiek, heftig en duister was het, met het publiek in een cirkel rondom de ellipsvormige speelvloer. 'De euforie, de geilheid en de agressie trekken in golven door de ruimte', schreef een recensent. 'Een even barok als schokkend relaas over menselijke lust, en wat voor ellende daar allemaal uit kan voortkomen', aldus deze krant en: '*True Love* is geen voorstelling, maar een happening. Je zit met je neus op het laatste restje menselijkheid.'

Hij zegt: 'Ik ging voor de voorstelling de acteurs even goedendag zeggen, en ik dacht: hm, beetje extreem, die make-up. Tot ik me realiseerde: Jezus, dit zijn echte blauwe plekken. Dat beviel me er achteraf ook zo aan: het extreme van de voorstelling. Beangstigend en mooi. Ze gingen tot het uiterste, van terughoudendheid was geen enkele sprake.'

'Ik houd van theater dat niet te netjes, te af, te toonbaar is. Mijn stukken zijn gekarteld, er zitten scherpe hoeken aan, ze nemen onverwachte wendingen en denderen bovenop elkaar, storten ineen en veranderen van koers zo snel dat je er misselijk van wordt. Voor mij voelt dat goed. Dat voelt als het leven. Als de wereld.' Aldus Mee (Chuck voor vrienden) op zijn website.

En dan nu: *Perfect Wedding*. 'Ik liep al lang rond met een plan voor

een *lovestory*. Ik wilde het baseren op het mythologische verhaal van Jason en het Gulden Vlies. Dat vertelde ik aan mythologie-expert Joseph Campbell. Néé, riep die - helemaal verkeerd! De Griekse wereld is een gesloten wereld, als je een liefdesverhaal wilt schrijven moet je beginnen met Gottfried von Strassburgs *Tristan*'. (Duits, middeleeuws, ca. 1210).

'Hier worden mensen verliefd midden in een woud. Ik zie daarin een overeenkomst met de wereld waarin wij nu leven: een open ruimte, zonder grenslijnen. Dus hoe begint dit stuk: een jonge vrouw (bovengenoemde Meridee), romantisch, maakt zich op voor het huwelijk. Haar zuster Tessa, de cynische, kan er met haar verstand niet bij. Die tegenstelling vormt het uitgangspunt. Vervolgens vertrekt de bruidegom voor een boswandeling, om volkomen te verdwalen. De bruiloftsgasten gaan naar hem op zoek, en uiteindelijk treft iedereen elkaar in het woud. Hier gelden andere regels en conventies, de maatschappij zoals wij die kennen, houdt op en we betreden een andere, complexere wereld, met meer vrijheid, meer onzekerheid misschien aanvankelijk, maar uit-

(rumoer)

IN GEDRUKTE

VERSIE

DE

VERSIE

DE

VERSIE

DE

VERSIE

DE

VERSIE

DE

VERSIE

DE

VERSIE

DE

VERSIE

DE

VERSIE

DE

eindelijk ook: meer vreugde.'

Aldus een praktische synopsis, maar wie het stuk leest, komt nog voor verrassingen te staan: Mee raakt aan vele thema's en verschijnselen, van Shakespeare tot Bollywood, integratieproblematiek, discriminatie en homobewegingen.

'A *Midsummer Night's Dream* is natuurlijk een andere geweldige variant op verdwaalde mensen in het bos. Daarin is sprake van *fairies*, feeën, elfjes. In een soort hommage daaraan heb ik mijn *Radical Fairies* opgevoerd. Dat is een echte organisatie, bestaande uit kleine cellen, verspreid over de hele wereld. Ze bestaan voor het grootste deel uit homoseksuele mannen die besloten hebben de benauwende conventies van de samenleving niet te accepteren en groepen te vormen die het radicale verschil celebreren. Ze grijpen daarbij terug op allerlei rituelen die te maken hebben met de natuur.'

Hij glimlacht: 'Een van mijn oudste, beste vrienden is een *Radical Fairy*, in Provincetown, Massachusetts. En zo droomde ik van een mooie plek als Martha's Vineyard waar een bruiloft zou plaatshebben. . . georganiseerd door een clubje *weddingplanners* in de vorm van m'n vriend z'n *Radical Fairies* uit Provincetown.'

'Ik ben een oude kreupele blanke kerel die verliefd is op een jonge Japans-Canadees-Amerikaanse vrouw en we praten regelmatig over raciale kwesties, leeftijd, polio en handicaps, maar afkomst en lichamelijk ongemak beheersen ons leven niet. (. .) Mijn toneelstukken draaien niet om deze kwesties. Maar ik wil wel dat mijn stukken zijn zoals mijn leven is: handicaps en raciale kwesties bestaan. (. .) Bij bezetting van mijn stukken moeten regisseurs dan ook alles op alles zetten om te zorgen dat ze niet een bizarre, kunstmatige wereld creëren vol ongeschonden, blanke mensen, want dat is niet de wereld waarin ik leef.' (<http://charlesmee.org>).

In een grote repetitiezaal in Amsterdam-West is er niettemin sprake van twintig zo op het oog ongeschonden, blanke mensen, maar wat betreft het geslacht van de personages heeft Van Hove de boel door elkaar gehusseld. Bruid Meridee wordt gespeeld door Eelco Smits, bijvoorbeeld; Gunilla Verbeke is doodgraver Karl, Karina Smulders is een stoere James, Jacob Derwig heet Ariel en heeft een jurk aan. De *Radical Fairies* zijn Frieda Pittoors, Chris Nietvelt, Janni Goslinga, om maar wat te noemen. En Joop Admiraal, in een wit pak, met lichtgele wapperende sjaal.

'Dan kan iedereen gewoon doen wat zijn gevoel hem ingeeft', zegt Admiraal, met deze claus het startsein gevend voor een rituele begra-

fenisscène midden in het bos. Er klinkt vreemde muziek en de acteurs raken *en masse* in een soort trance waarop Hans Kesting uiteindelijk de lijkstaf boven zijn hoofd tilt en de hele bups achter zich aankrijgt in een heftig eerbetoon aan de dode.

Een en ander heeft plaats op een prachtig, licht kleed: het decor. De zaal van de Amsterdamse Stadsschouwburg wordt straks ontruimd, het publiek zit rond het kleed. Net als in *True Love* destijds, zal je er als publiek bij neer moet leggen dat je niet alles helemaal meekrijgt; en soms iets anders ziet dan een zaalgenuoot verderop in het vizier heeft.

Ondanks de duidelijke verschillen hebben de stukken een gemeenschappelijke onderstroom: het zich niet willen voegen naar wat misschien volgens gangbare fatsoensnormen wenselijk is. 'Een afspiegeling van mijn leven van nu', zegt Mee. 'Ik ben 67 jaar, en opgegroeid in een wereld die je traditioneel zou kunnen noemen. Ook wat betreft relaties, verhoudingen tussen de seksen. Inmiddels ligt die wereld aan scherven, de conventies zijn niet meer bruikbaar. Weer mijn voorbeeld: ik ben getrouwd met Michi die half zo oud is als ik, in een Chinees restaurant in Queens in een ceremonie die werd geleid door regisseuse Anne Bogart. *This is where I live.*'

'Deze nieuwe, open wereld is ook griezelig. Er is geen leidraad, geen sociale overeenkomst om gedrag aan te toetsen. Er zijn meer mogelijkheden, maar er heerst ook angst, wantrouwen. Als we ons daar overheen zouden kunnen zetten, zou deze wereld een mooiere plek zijn. Zoals in *Perfect Wedding*, ja.'

Inmiddels is hij allang weer bezig met de uitwerking van twee nieuwe stukken. Een kleine dertig schreef Charles Mee er, sinds hij eind jaren tachtig terugkeerde naar het theater, geliefd medium waarmee hij ooit 'off-off-off-Broadway' druk in de weer was. Het was nooit zijn plan geweest, maar na zijn afstuderen (Harvard, geschiedenis en literatuur) kwam hij via de anti-Vietnamoorlogbeweging terecht in de journalistiek en schreef hij op gegeven moment alleen nog maar politiek-historische werken.

Ze lezen als literatuur, zei iemand hem. Hij waagde zich aan een roman, gooide die weg, viste toch weer enkele dingen uit de prullenbak en schreef in tien dagen drie eenakters, een triptiek. 'Daarna kwamen de stukken die al die jaren binnen hadden gezeten naar buiten gerold.'

Geen puur politiek werk, geen verhalen die conflicten op grond van ras of lichamelijke kenmerken (Mee zelf werd getroffen door kinderverlamming toen hij vijftien was en loopt op krukken) centraal stel-

len, maar geëngageerd is het niettemin. Op die eigen wijze als *Perfect Wedding*, met vaak een link naar de klassieken (Shakespeare, Euripides in het geval van *True Love*) en verwijzingen naar de wereld van vandaag. Een rijk bevriend echtpaar maakt mogelijk dat hij zich hieraan volledig kan overgeven.

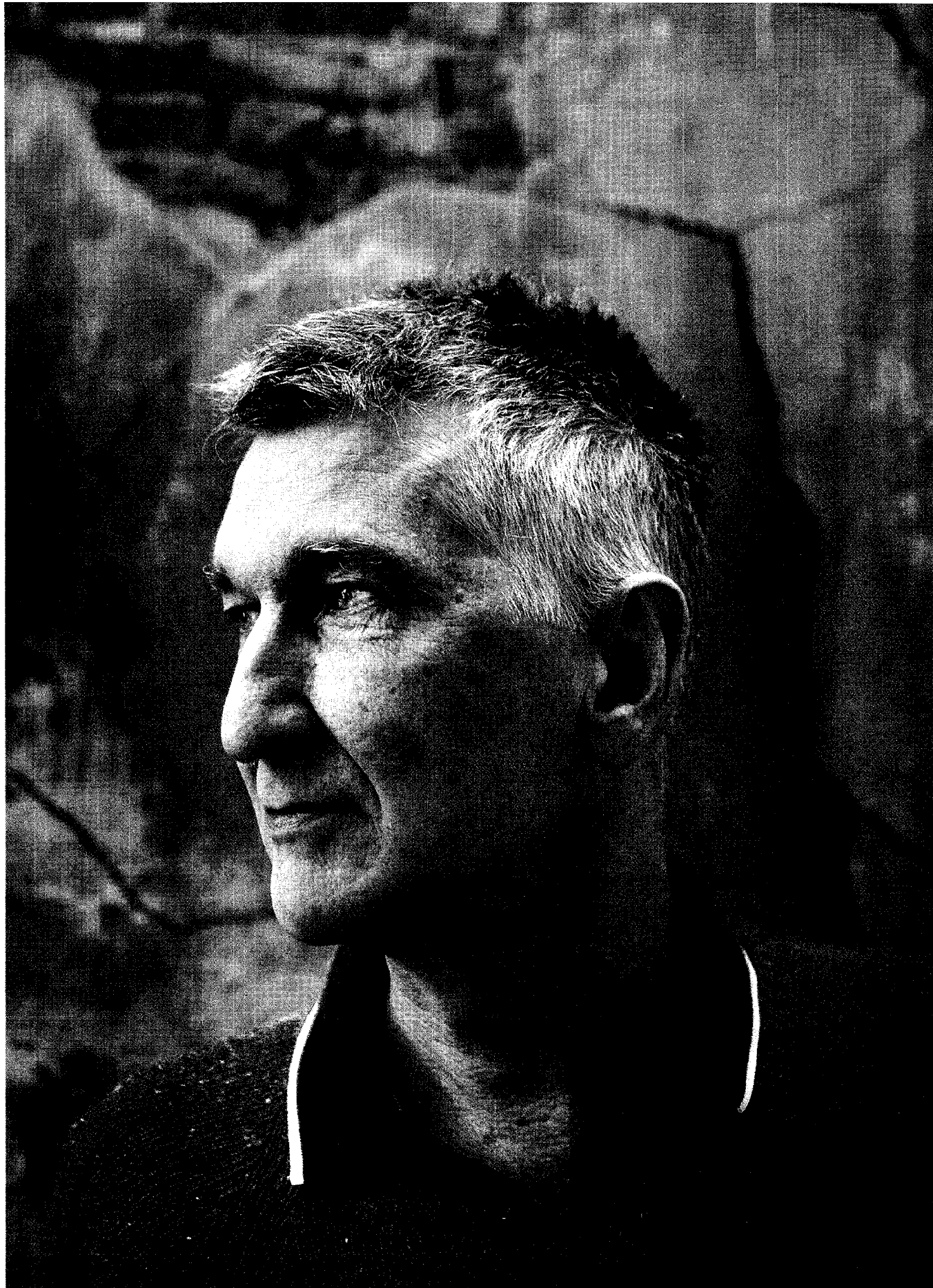
Daarbij is Mee huisschrijver bij het avant-garde gezelschap (SITI Company) van Anne Bogart; op verzoek of in opdracht iets schrijven is hem niet vreemd, inspiratie zat. 'De Grieken, Shakespeare, Brecht. En ik zie zo veel mogelijk nieuw werk: Pina Bausch, Alain Platel, Pippo Delbono, Frank Castorf. . .' Dat zijn zo de favorieten. Jan Lauwers ook, die een paar seizoenen terug Mee's *Salome* ensceneerde.

Hij houdt van Europees theater. Ten tijde van *True Love* zag hij in het Amsterdamse Compagnietheater *Lulu* van Theu Boermans. Verstond er niets van natuurlijk, maar was niettemin geboeid. 'Ik kende het stuk wel, maar het was behoorlijk weggezakt. Binnen de contouren van wat ik zag, begon ik mijn eigen verhaal te creëren. En toen dacht ik: dat is ook een manier!' Thuis in New York legde hij de ervaring voor aan een jonge theatermaker. Die is inmiddels bezig een 'theaterlandschap' te bouwen, waarna Mee de tekst er straks 'inschrijft.'

In Europa is er sprake van herontdekking van het totaaltheater, zegt hij. Een enorm verschil met de VS: 'Wij zitten nog midden in het concept dat de westerse wereld kent sinds Ibsen: theater = literaire tekst op toneel. Arthur Miller is bij ons nog steeds dé man. Europa grijpt meer terug op hoe het was vóór Ibsen en zoals het in de niet-westerse wereld altijd is geweest: driedimensionaal theater, een spannende mengvorm van muziek, beweging of dans en tekst. Dat is wat ik allang zie bij Ivo van Hove, hij doet dat vol overgave. Hij duikt er diep in om er aan de andere kant weer uit te komen.'

Perfect Wedding. Première op 4 december, Stadsschouwburg Amsterdam. Hier t/m 23 december.

'IK WIL DAT MIJN STUKKEN ZIJN ZOALS MIJN LEVEN IS: HANDICAPS EN RASSENKWESTIES BESTAAN.'

Charles Mee: 'Ik houd van theater dat niet te netjes, te af, te toonbaar is.'

FOTO GUUS DUBBELMAN - DE VOLKSKRANT